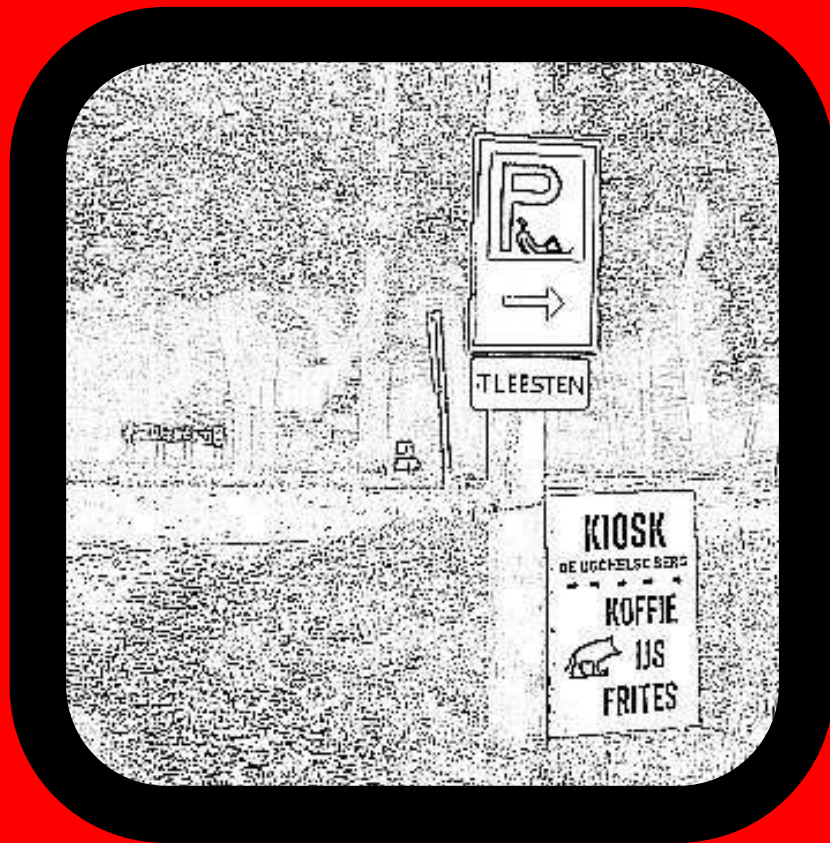

Het Leesten

Een analyse van het recreatief gebruik

Raoul Beunen & Rinus Jaarsma

Het Leesten

Een analyse van het recreatief gebruik

R. Beunen
C.F. Jaarsma

Leerstoelgroep Landgebruiksplanning
Wageningen Universiteit

Wageningen studies in ruimtelijke planning, analyse en ontwerp
nr. 9, november 2007

Beunen, R. & C.F. Jaarsma, 2007. Het Leesten, een analyse van het recreatief gebruik. Wageningen studies in planning, analyse en ontwerp, nr. 9. Wageningen Universiteit, Wageningen.

ISBN: 978-90-8585-166-0

© 2007
Wageningen Universiteit
Leerstoelgroep Landgebruiksplanning
www.lup.wur.nl

Postbus 47
6700 AA Wageningen

Gebouw nr. 101
Droevendaalsesteeg 3
Wageningen
Tel. 0317 - 483311

Woord vooraf

Voor u liggen de resultaten van het recreatieonderzoek dat is uitgevoerd op Het Leesten bij Apeldoorn. Deze locatie wordt dagelijks, maar vooral in het weekend, druk bezocht door mensen die een stukje willen wandelen, die er hun hond uitlaten of die even een kopje koffie gaan drinken. Een flink deel van deze bezoekers heeft enthousiast mee gewerkt aan de enquête die we hier op 20 en 21 oktober 2007 hebben uitgevoerd. Dankzij hun medewerking hebben we dit rapport kunnen maken.

Het veldwerk is uitgevoerd door een groep studenten van Wageningen Universiteit onder leiding van Arend Middelburg. Ik wil hen hierbij hartelijk danken voor het organiseren en uitvoeren van het veldwerk. Dank gaat ook uit naar Djoyce de Bruin voor het invoeren van de enquêtes.

Dit rapport geeft een beeld van de bezoekers van Het Leesten, hun wensen en hun recreatief gedrag. Ik vertrouw erop het een waardevolle input vormt voor de discussies over de verdere ontwikkeling van Het Leesten en het Veluwetransferium Apeldoorn.

Raoul Beunen
projectleider

Inhoudsopgave

Inleiding.....	7
Hoofdstuk 2 Verkeerstelling	8
Hoofdstuk 3 Enquête Onderzoek	12
Hoofdstuk 4 Conclusies	21
Bijlage 1: Enquête Formulier	23
Bijlage 2: Wageningen Studies	27

Lijst van figuren

Figuur 1. Aantal auto's per dag in de periode 16 oktober – 5 november	9
Figuur 2. Percentage van dagtotaal auto's dat in een bepaald uur geregistreerd is. 9	
Figuur 3. Aantal fietsen per dag in de periode 16 oktober – 5 november 2007	10
Figuur 4. Aantal bezoekers per dag in de periode 16 oktober – 5 november 2007	11
Figuur 5. Herkomst bezoekers Het Leesten	14
Figuur 6. Bezoekers uit de omgeving van Apeldoorn	15

Lijst van tabellen

Tabel 1. Mechanische en visuele tellingen van auto's en fietsen op Het Leesten ...	8
Tabel 2. Gemiddeld aantal auto's per dagtype.....	8
Tabel 3. Gemiddeld aantal fietsen per dagtype.....	10
Tabel 4. Gemiddeld aantal bezoekers per dagtype	11
Tabel 5. Inge vulde enquêteformulieren per enquêtedag	12
Tabel 6. Groepskarakterisering	13
Tabel 7. Groepsgrootte	13
Tabel 8. Leeftijd respondenten	13
Tabel 9. Herkomst bezoekers	13
Tabel 10. Reistijd	15
Tabel 11. Informatiebron.....	15
Tabel 12. Reden van bezoek	16
Tabel 13. Welke redenen om naar Het Leesten te gaan	16
Tabel 14. Bezoekfrequentie	16
Tabel 15. Bezoek in verschillende jaargetijden.....	17
Tabel 16. Bezoek op verschillende dagen	17
Tabel 17. Bezoek per dagdeel	17
Tabel 18. Verblijftijd	17
Tabel 19. Ondernomen activiteiten	18
Tabel 20. Gebruik van voorzieningen.....	18
Tabel 21. Ruimtelijke spreiding	19
Tabel 22. Ruimtelijke spreiding hondenbezitters	19
Tabel 23. In Hoe verre bent u het eens met de onderstaande stellingen?.....	20

Inleiding

De ontwikkeling van het Veluwetransferium in Apeldoorn vraagt om een zorgvuldig plan- en besluitvormingsproces. Het Veluwetransferium is gepland in het gebied Caesarea-Het Leesten bij de afrit Hoenderloo van de A1. De planning is om minstens 250 parkeerplaatsen, een bezoekerscentrum van Staatsbosbeheer, horecavoorzieningen en fietsverhuur te realiseren. Om de mogelijke gevolgen van deze ontwikkelingen in kaart te brengen is het noodzakelijk meer inzicht te hebben in het huidige recreatieve gebruik van het zoekgebied. De leerstoelgroep Landgebruiksplanning van Wageningen Universiteit is door Witteveen+Bos gevraagd om dit te onderzoeken. Het doel van het onderzoek is om inzicht te geven in het recreatief gebruik van het parkeerterrein Het Leesten. Het gaat dan om zowel de omvang als de aard van het recreatief gebruik.

De omvang van recreatief bezoek aan natuurgebieden vertoont grote schommelingen in de tijd; het aantal bezoeken is bijvoorbeeld sterk afhankelijk van het weer. Voor het betrouwbaar bepalen van de bezoekomvang is het daarom aan te bevelen om gedurende een langere periode te tellen. Dit maakt het gebruik van mechanische tellers noodzakelijk. Wij werken met mechanische en visuele tellingen. Mechanische tellingen worden continue uitgevoerd met een automatisch telapparaat en over de weg gespannen luchtslangen om auto's en fietsen te tellen. Ons telprogramma is gebaseerd op het gebruik van mechanische verkeerstellers die zowel motorvoertuigen als fietsers registreren. Een beperkt aantal visuele tellingen dient enerzijds ter controle van de mechanische tellingen, anderzijds leveren ze aanvullende informatie over de rijrichting van het verkeer en over het aantal inzittenden. Deze kwaliteitscontrole is noodzakelijk om vast te stellen of de mechanische tellers correct tellen, dus of elke auto of fiets ook als zodanig geregistreerd wordt. De gemiddelde voertuigbezetting wordt gebruikt om aan de hand van het getelde aantal auto's een betrouwbare inschatting te maken van het aantal bezoekers dat per auto naar het gebied komt.

De verzamelde gegevens geven inzicht in de aantallen fietsen, auto's en autobezoekers en de spreiding hiervan in tijd en ruimte. Dit inzicht kan gebruikt worden om (in het geval er sprake is van problemen door dit recreatieverkeer en -bezoek) geschikte maatregelen en de noodzaak hiervoor te bepalen.

Op Het Leesten zijn gedurende 3 weken de auto's en fietsers mechanisch geteld. Op zaterdag 20 oktober en zondag 21 oktober zijn aanvullend visuele tellingen uitgevoerd.

De aard van het recreatief gebruik is onderzocht met behulp van enquêtes. Op zaterdag 20 oktober en zondag 21 oktober zijn bezoekers van Het Leesten gevraagd om mee te werken aan deze enquête. De vragenlijst is in twee delen aan de bezoekers voorgelegd. Bij aankomst op het terrein zijn bezoekers benaderd met de vraag om mee te werken aan het onderzoek. Op dit moment is het eerste deel van de vragen voorgelegd. Daarna is de bezoeker gevraagd om het tweede deel van de vragen in te vullen vlak voor het vertrek. Het enquêteformulier is opgenomen in Bijlage 1.

Hoofdstuk 2 beschrijft de resultaten van de verkeerstellingen en hoofdstuk 3 bevat de uitkomsten van de enquête. Tenslotte zijn in hoofdstuk 4 de belangrijkste conclusies op een rij gezet.

Hoofdstuk 2 Verkeerstelling

De verkeerstelling die gedurende 3 weken is uitgevoerd heeft als doel om inzicht te krijgen in het aantal auto's dat gemiddeld naar Het Leesten komt en de spreiding daarvan over de dag.

Voor het onderzoek op De Leesten is in de periode 16 oktober tot 6 november het verkeer op de toegangsweg gemeten met behulp van mechanische telapparatuur. De teller is bij de ingang van het parkeerterrein, bij het wildrooster, geplaatst. Tevens is op zaterdag 20 oktober en zondag 21 oktober tussen 9.00 uur en 17.00 uur visueel geteld. De resultaten daarvan zijn vergeleken met de resultaten van de mechanische telling. Dit geeft een indicatie van de betrouwbaarheid van de mechanische telling.

Tabel 1. *Mechanische en visuele tellingen van auto's en fietsen op Het Leesten*

		mechanisch	visueel	verschil	verschil
20 oktober	auto's	553	579	-26	-5%
	fietsen	119	57	62	52%
21 oktober	auto's	1064	1128	-64	-6%
	fietsen	284	123	161	57%

Zoals te zien is in Tabel 1, is er een klein verschil in het aantal getelde auto's tussen de visuele en de mechanische tellingen. De meest voor de hand liggende reden is dat een deel van de auto's erg langzaam over de telslang rijdt en daardoor als fiets wordt geregistreerd door het telapparaat. Het verschil is gecorrigeerd door de mechanisch getelde aantallen te vermenigvuldigen met 1.05.

Bij de fietsers is het verschil tussen de visuele tellingen en de mechanische tellingen veel groter (meer dan 50%). Dit verschil wordt waarschijnlijk ook verklaard doordat een klein deel van de auto's als fiets wordt geregistreerd. Doordat het aantal fietsen erg laag is, zeker in verhouding tot het aantal auto's, levert dit al snel een vertekend beeld op. Daarnaast is vastgesteld dat ook wandelaars wel eens op de telslang gaan staan waardoor ze als fiets worden geregistreerd. Om voor deze onzorgvuldigheden te corrigeren is het aantal mechanisch getelde fietsen verminderd met 50%.

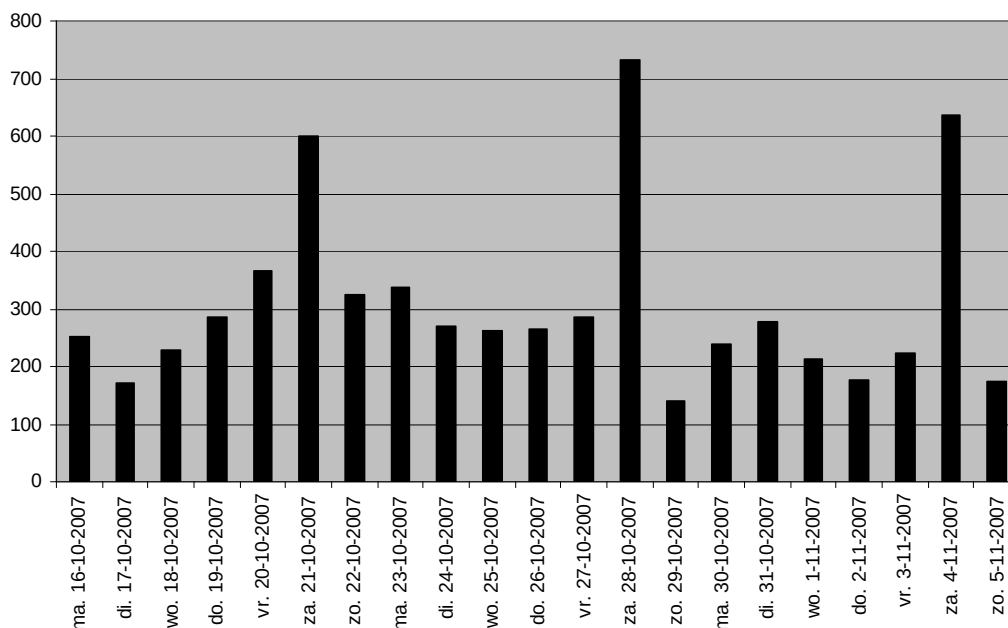
Auto's

Figuur 1 laat zien dat er een duidelijk verschil is in aantal auto's tussen de zondagen en de overige dagen. De zondagen zijn zeker twee maal zo druk. Opvallend is verder het feit dat er geen groot verschil is tussen zaterdagen en doordeweekse dagen. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat de verkeerstellingen zijn deels uitgevoerd in de herfstvakantie. Een dergelijk verschil is bij verkeerstellingen in andere gebieden vaak wel aanwezig. Het lijkt er op dat het Leesten ook door de week goed bezocht wordt. Gemiddeld zijn er tussen de 200 en 300 auto's op een dag geregistreerd.

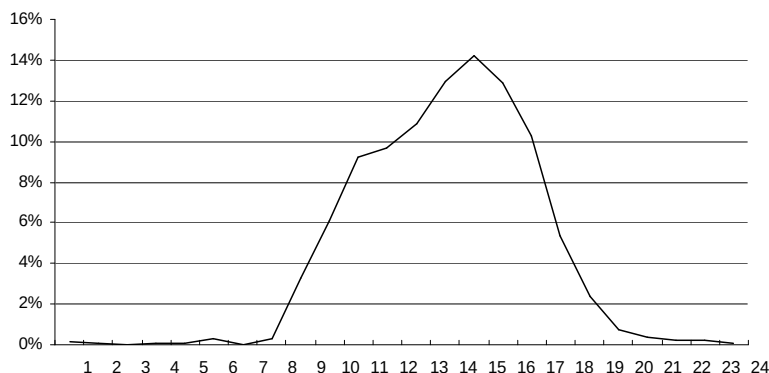
Tabel 2. *Gemiddeld aantal auto's per dagtype*

	werkdag	zaterdag	zondag
gem. # auto's per dagtype	242	292	656
% t.o.v. werkdaggemiddelde	100%	121%	271%

Op de zondagen zijn gemiddeld 656 auto's geteld. Op de zaterdagen was dit 292 auto's en op de werkdagen 242 auto's (Tabel 2). De zondagen zijn dus beduidend drukker dan de zaterdagen en de werkdagen.

Figuur 1. Aantal auto's per dag in de periode 16 oktober – 5 november

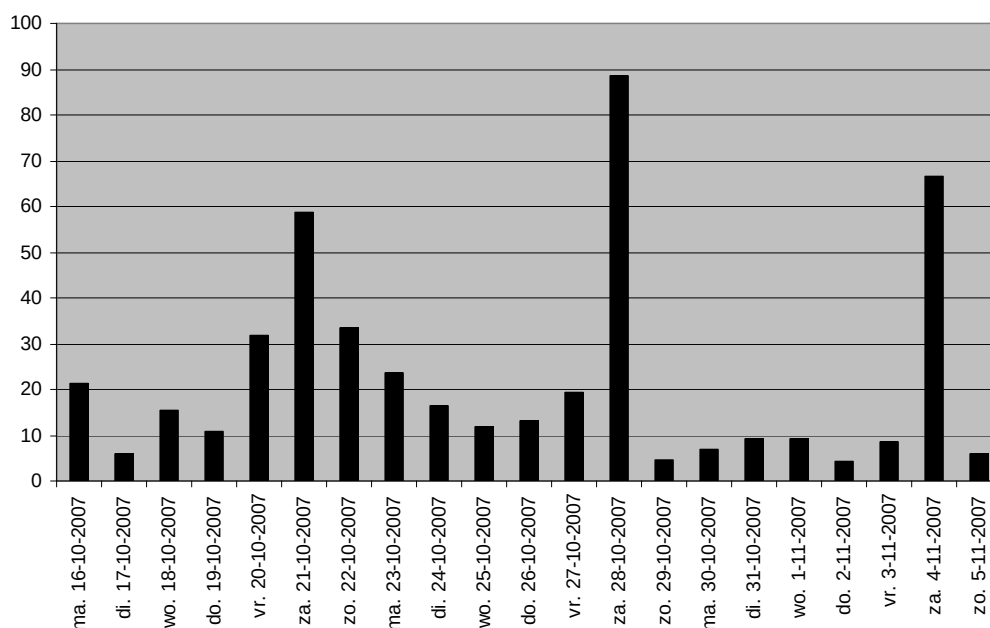
Figuur 2. Percentage van dagtotaal auto's dat in een bepaald uur geregistreerd is

Figuur 2 laat zien hoeveel procent van het totale dagverkeer in een bepaald uur over de telslang is gereden. Dit heeft betrekking op het in- en uitgaande verkeer. Het drukste moment ligt in de vroege middag. Tussen 14.00 uur en 15.00 uur wordt zo'n 14% van het dagelijks verkeer geregistreerd. Visuele tellingen van het aantal geparkeerde auto's laten zien dat op het drukste moment op zondagen er maximaal 120 auto's geparkeerd staan. Daarnaast staan op drukke momenten ook nog wel eens auto's langs de toegangsweg geparkeerd. Op zondag 21 oktober waren dit gemiddeld zo'n 10 auto's. Op drukkere dagen is dit aantal hoger (op 28 oktober bijvoorbeeld zo'n 30 auto's). Een deel van deze auto's zal geteld zijn omdat de bezoekers eerst naar het parkeerterrein zijn gereden om te kijken of daar nog plek was, een deel van de auto's zal meteen langs de weg geparkeerd zijn met het idee dat er toch geen plek was op het parkeerterrein. De enquête laat zien dat meeste mensen een uur tot anderhalf uur in het gebied blijven. Figuur 2 en de tellingen op het parkeerterrein laten zien dat het vanaf 11.00 uur druk wordt en het parkeerterrein dan snel vol staat. Dit werkt door tot een uur of 16.00. Dat betekent dat gedurende 5 uren er auto's langs de weg geparkeerd zullen worden. Met een gemiddelde verblijftijd van 1 tot 1,5 uur en een capaciteit

van 30 tot 40 plaatsen zouden er dan zo'n 150 auto's langs de weg geparkeerd kunnen hebben. Een deel hiervan is wel meegenomen in de verkeerstelling. een ander deel niet.

Fietsen

Met de mechanische tellers zijn ook alle fietsen geteld. Tijdens de visuele tellingen is gebleken dat het aantal mechanisch geregistreerde fietsen sterk afwijkt van het aantal visueel getelde fietsen. Hiervoor is een correctie toegepast, maar dit betekent wel dat de gepresenteerde aantallen fietsen minder betrouwbaar zijn dan die van de auto's.

Figuur 3. Aantal fietsen per dag in de periode 16 oktober – 5 november 2007

Figuur 3 laat zien dat er voornamelijk op de zondagen mensen met de fiets naar Het Leesten gaan. Door de week is het aantal fietsen erg laag, alleen tijdens de vakantiedagen was dit iets hoger.

Tabel 3. *Gemiddeld aantal fietsen per dagtype*

	werkdag	zaterdag	zondag
gem. # fietsen per dagtype	13	20	71
% t.o.v. werkdaggemiddelde		156%	556%

Gemiddeld op een zondag zijn er 71 fietsen geteld. Fietsverkeer is sterk afhankelijk van het weer. Deze korte telperiode in de herfst geeft wat betreft het fietsverkeer dan ook zeker geen betrouwbaar beeld van het fietsverkeer gedurende het jaar.

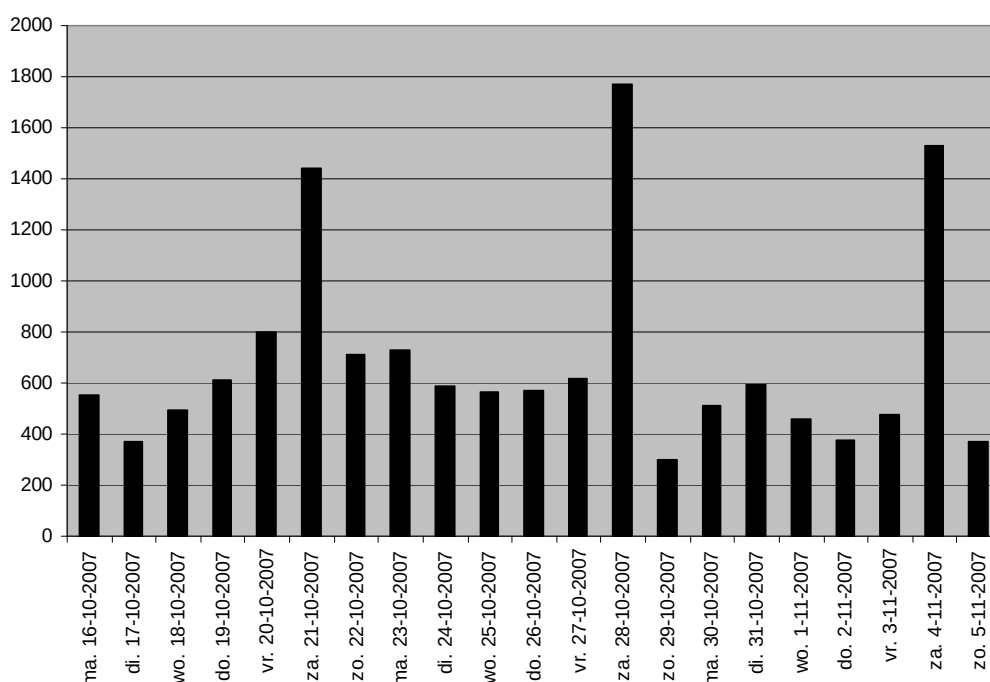
Bezoekers

De visuele tellingen zijn ook gebruikt om de gemiddelde voertuigbezetting vast te stellen. Op zaterdag was de gemiddelde voertuigbezetting voor auto's 2,1 persoon, op zondag 2,3. Voor fietser was de gemiddelde voertuigbezetting 1,0. Deze cijfers zijn gebruikt om het aantal mechanisch getelde auto's en fietsen om te rekenen naar het aantal bezoekers. Figuur 4 laat het aantal bezoekers per dag zien. Gemiddeld zijn er in de telperiode zo'n 700 bezoekers per dag geteld. Op de zondagen lag dit aantal fors hoger, met als topdag 1770 bezoekers op 28 oktober.

Tabel 4. Gemiddeld aantal bezoekers per dagtype

	werkdag	zaterdag	zondag
gem. # bezoekers per dagtype	520	633	1581
% t.o.v. werkdaggemiddelde		122%	304%

De gemiddelden uit Tabel 4 zijn waarschijnlijk aan de hoge kant vergeleken met de verwachte gemiddelden over een heel jaar omdat het onderzoek heeft plaatsgevonden rondom de herfstvakantie. Uit onderzoeken elders blijkt dat dit voor natuurgebieden vaak de recreatieve topdagen zijn.

Figuur 4. Aantal bezoekers per dag in de periode 16 oktober – 5 november 2007

Een deel van de bezoekers parkeert niet op het parkeerterrein maar langs de weg er naar toe. Als ze dit meteen doen en niet eerst naar het parkeerterrein zijn gereden, worden ze niet meegenomen in de mechanische telling. Dit gebeurt met name op drukke dagen, als het parkeerterrein vol is. Het aantal bezoekers dat langs de weg parkeert wisselt sterk van dag tot dag en het is op basis van onze telgegevens niet mogelijk daar een betrouwbaar cijfer van te geven. Het cijfermateriaal dat hier gepresenteerd wordt heeft dan ook alleen betrekking op de bezoekers die met hun auto het parkeerterrein zijn opgereden. Uitgaande van 2,3 mensen per auto en zo'n 150 auto's die langs de toegangsweg geparkeerd hebben kunnen we uitrekenen dat er op een drukke dag zo'n 350 bezoekers zijn die hun auto niet op het parkeerterrein hebben geparkeerd. Een deel hiervan zal geteld zijn, een ander deel niet. De belangrijkste conclusie is dat het aantal bezoekers op een drukke zondag iets hoger zal zijn dan de 1770 bezoekers die op zondag 28 oktober geteld zijn.

Hoofdstuk 3 Enquête Onderzoek

Op zaterdag 20 oktober en zondag 21 oktober zijn de bezoekers van het parkeerterrein Het Leesten gevraagd om mee te werken aan een enquêteonderzoek. Onderzoek in andere natuurgebieden leert dat weekenddagen in het herfstseizoen vaak de recreatieve topdagen zijn. Enquêteonderzoek op deze dagen geeft over het algemeen een goed beeld van het recreatief gebruik van dergelijke gebieden. Middels de enquête zijn bezoekers ondermeer gevraagd naar de ondernomen activiteiten en naar hun ruimtelijke spreiding over het gebied. De opzet van de enquête is vergelijkbaar met die van de onderzoeken die de Leerstoelgroep landgebruiksplanning eerder heeft uitgevoerd in Nunspeet¹ en in het Posbankgebied².

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het enquêteonderzoek besproken. De tabellen laten zien welk percentage van de respondenten een bepaald antwoord heeft gegeven. Soms vertonen de antwoorden bij verschillende vragen wat gelijkenis, bijvoorbeeld als het gaat het uitlaten van de hond. Doordat de vraagstelling anders is of doordat de respondenten niet bij elke vraag precies hetzelfde antwoord hebben geven, kan het gebeuren dat in de ene tabel 35% van de mensen aangeeft de hond uit te laten, terwijl dit in een andere tabel 42% is.

In totaal zijn er 271 enquêtes afgenomen (Tabel 5). De cijfers die in de meeste tabellen worden genoemd, betreffen het percentage van deze 271 respondenten die een specifieke antwoord heeft gegeven. Een groot deel van de mensen (77%) heeft ook het tweede deel van de enquête ingevuld en weer ingeleverd. In de tabellen die betrekking hebben op het tweede deel van de enquête is vermeld dat het genoemde cijfer het percentage van 209 respondenten is. Slechts een enkeling weigerde mee te werken aan het onderzoek.

Tabel 5. *Ingevulde enquêteformulieren per enquêtedag*

datum	# deel 1	# deel 2	% deel 2
zaterdag 20 oktober	134	99	74%
zondag 21 oktober	137	110	80%
Totaal	271	209	77%

Gedurende de enquête periode op zaterdag zijn 290 inkomende auto's geteld. Van bijna de helft hebben de inzittenden meegewerkt aan de enquête (46%). Op zondag waren deze aantallen respectievelijk 564 auto's en 137 enquêtes (24%). In totaal heeft dus 32% van de bezoekers meegewerkt aan de enquête. Daarmee kan gesteld worden dat de enquêtes een representatief beeld opleveren.

¹ Beunen, R. & Jaarsma, C.F. (2004) Het recreatief gebruik van het Veluwetransferium in Nunspeet. WUR, Leerstoelgroep Landgebruiksplanning, Wageningen Studies in planning, analyse en ontwerp #1, Wageningen.

² Regnerus, H.D. (2005) Gemotoriseerd recreatieverkeer in het Posbank-gebied. Onderzoek naar kansrijke sturingsmaatregelen voor het gemotoriseerd recreatieverkeer in Nationaal Park Veluwezoom. WUR, Leerstoelgroep Landgebruiksplanning, Wageningen Studies in planning, analyse en ontwerp #2, Wageningen.

Karakterisering bezoeker

Om een beeld te krijgen van de bezoekers van het transferium is aan deze bezoekers gevraagd met wie ze zijn gekomen en waar ze vandaan komen. Daarnaast is aan de mensen gevraagd of ze vaker naar Het Leesten komen en op welke dagen en in welke jaargetijden. De onderstaande tabellen laten de uitkomsten van deze vragen zien.

Tabel 6. Groepskarakterisering

N=271	zaterdag	zondag	totaal
met partner	40%	44%	42%
met gezin	23%	28%	25%
alleen	15%	15%	15%
met familie	10%	7%	9%
met kennissen/vrienden	8%	5%	7%
met iemand anders, nl....	4%	1%	2%

Tabel 7. Groepgrootte

groepgrootte	
1	17%
2	51%
3	11%
4	12%
5 of meer	8%

Het merendeel van de mensen komt met de partner naar het gebied toe (40%). Zo'n 25% komt met het gezin. De helft van de mensen komt met z'n tweeën naar het gebied. Dit beeld wordt bevestigd met de visuele tellingen, waaruit bleek dat de gemiddelde autobezetting iets hoger dan 2 was.

25% van de bezoekers komt met de kinderen naar het gebied. Verder is opvallend dat 54% van de bezoekers een hond bij zich heeft. Uit de enquêtes zijn geen grote verschillen tussen de zaterdag en de zondag gekomen. Het lijkt dus of het recreatief gebruik van Het Leesten op deze dagen hetzelfde karakter heeft.

Tabel 8. Leeftijd respondenten

N=271	zaterdag	zondag	totaal
0-14 jaar		1%	0%
15-29 jaar	16%	8%	12%
30-49 jaar	48%	52%	50%
50-65 jaar	24%	32%	28%
66-79 jaar	13%	6%	9%
80 jaar of ouder		1%	1%

Ongeveer de helft van de respondenten is tussen de 30 en 49 jaar oud. Ruim 35% is ouder dan 50 jaar.

Tabel 9. Herkomst bezoekers

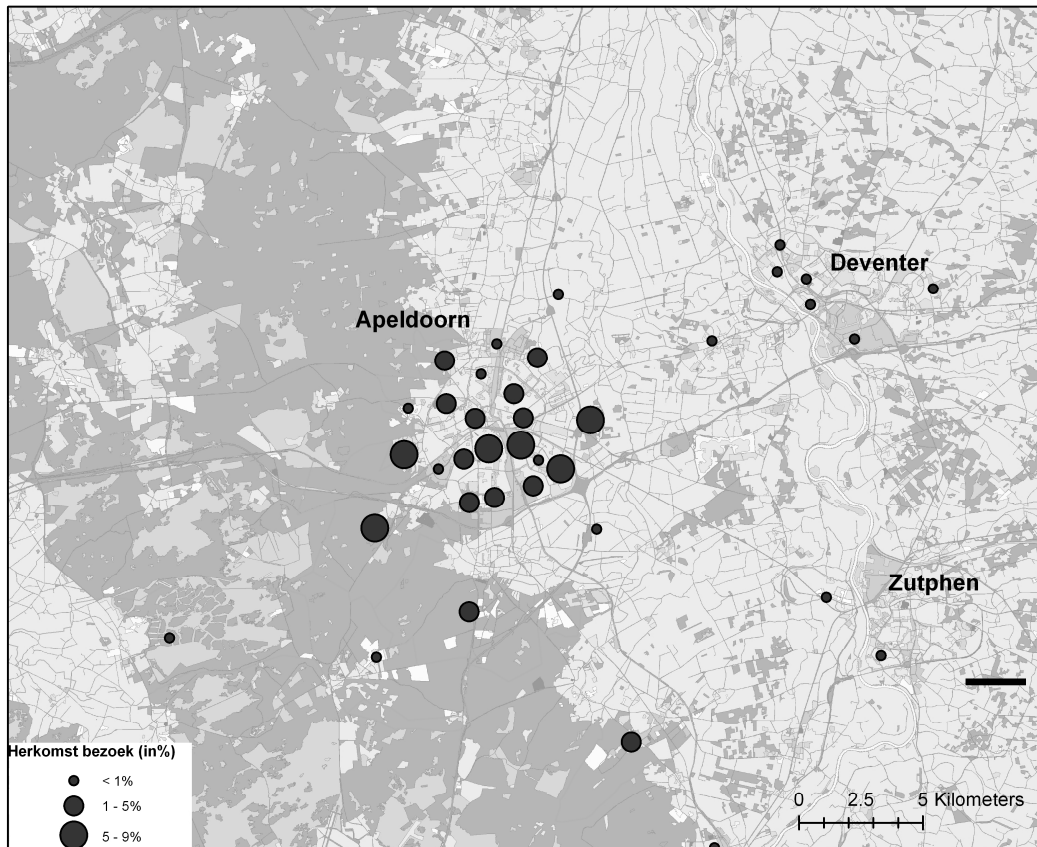
N=271	zaterdag	zondag	totaal
woonplaats	96%	92%	94%
vakantieadres in de omgeving	4%	7%	5%
vanaf familie, kennissen, vrienden		1%	0%
anders, namelijk.....		1%	0%

Het overgrote deel (94%) van de bezoekers komt vanaf het woonadres. Een klein aantal mensen (5%) geeft aan in de omgeving op vakantie te zijn.

Figuur 5. Herkomst bezoekers Het Leesten

Figuur 5 laat zien waar de bezoekers van Het Leesten vandaan komen. Het overgrote deel komt uit de directe omgeving, maar opvallend is dat er daarnaast bezoekers vanuit allerlei windstreken komen. Voor een deel is dit te verklaren door speciale bijeenkomsten zoals bijvoorbeeld de wandeling van de mopshondenvereniging op zaterdag 20 oktober. Figuur 6 is een detailopname van Figuur 5 die betrekking heeft op de omgeving van Apeldoorn.

Figuur 6. Bezoekers uit de omgeving van Apeldoorn

Tabel 10. *Reistijd*

< 15 min.	50%
15-30 min.	30%
30-60 min.	11%
> 60 min.	9%

Ook Tabel 10 laat zien dat de meeste mensen uit de directe omgeving komen. 50% heeft minder dan 15 minuten moeten rijden om bij Het Leesten te komen.

Aan de respondenten is ook gevraagd op welke wijze ze over Het Leesten gehoord of gelezen hebben. Uit de antwoorden op deze vraag (Tabel 11) blijkt dat de meeste mensen in de buurt wonen en het gebied al lang kennen. Informatiebronnen als het VVV, kranten of internet spelen nauwelijks een rol in de beeldvorming over Het Leesten. Op zaterdag waren er redelijk wat mensen die via de mopshondenvereniging of de sportvereniging van Het Leesten hadden gehoord.

Tabel 11. *Informatiebron*

N=271	zaterdag	zondag	totaal
ik woon in de buurt	51%	50%	50%
ik kom er vaker en ken het gebied	16%	25%	21%
via familie, vrienden of kennissen	13%	7%	10%
via een folder of het VVV	3%	7%	5%
toevallig langs gekomen	4%	6%	5%
mopshonden vereniging	7%	1%	4%
via een andere internetsite	2%	2%	2%

via de internetsite van staatsbosbeheer	1%	1%	1%
uit de krant of een tijdschrift		1%	1%
via internetsite www.hetleesten.nl		1%	
nordic walking cursus		1%	

Recreatiemotief en recreatieve wensen

Bij aankomst is aan de respondenten gevraagd waarom ze naar Het Leesten zijn gekomen.

Tabel 12. Reden van bezoek

N=271	zaterdag	zondag	totaal
hond uitlaten	36%	35%	35%
recreëren in de natuur	32%	36%	34%
andere reden	20%	13%	17%
zomaar een dagje uit	4%	9%	7%
het is leuk voor de kinderen	5%	1%	3%
de kiosk	2%	4%	3%
nieuwsgierig, nooit geweest		1%	0%
speciale attractie namelijk	1%		0%

De meeste bezoekers komen naar Het Leesten om de hond uit te laten (35%) of om te recreëren in de natuur (34%). In de categorie andere reden worden onder andere sportactiviteiten zoals hardlopen of nordic wandelen genoemd, maar ook allerlei andere activiteiten als eten, bladeren zoeken, of een kinderfeest.

Tabel 13. Welke redenen om naar Het Leesten te gaan

natuur	57%
hond/hondenbos	50%
wandelmogelijkheden	42%
gezelligheid/ kiosk	32%
rust	21%
anders	20%
fietsmogelijkheden	18%
goed bereikbaar	15%
veiligheid	4%
afwisselend terrein	3%

De bezoekers is ook gevraagd om welke redenen ze juist naar Het Leesten zijn gekomen. Daaruit blijkt dat de natuur, de aanwezigheid van het Hondenbos, de wandelmogelijkheden en de kiosk de belangrijke redenen zijn om naar Het Leesten te gaan.

Tabel 14. Bezoekfrequentie

N=271	zaterdag	zondag	totaal
meerdere malen per week	23%	18%	21%
eenmaal per week	17%	29%	23%
eenmaal per maand	13%	17%	15%
een paar keer per jaar	27%	29%	28%
eerste keer	19%	6%	13%

Veel bezoeker komen regelmatig naar Het Leesten. Bijna de helft van de bezoekers zelfs minstens een maal per week. Ruim 10% van de respondenten was voor het eerst in het gebied. Dit lijkt vooral samen te hangen met de bijeenkomst van de mopshondenvereniging op zaterdag 20 oktober.

Tabel 15. Bezoek in verschillende jaargetijden

N=271	zaterdag	zondag	totaal
lente	71%	80%	75%
zomer	69%	82%	76%
herfst	97%	96%	97%
winter	71%	81%	76%

De respondenten is gevraagd in welke jaargetijden ze Het Leesten bezoeken. Tabel 15 laat ook zien dat veel mensen het hele jaar door naar Het Leesten komen.

Tabel 16. Bezoek op verschillende dagen

N=271	zaterdag	zondag	totaal
zondag	57%	97%	77%
zaterdag	85%	45%	65%
door de week	37%	33%	35%

Aan de respondenten is vervolgens ook gevraagd op welke dagen ze Het Leesten bezoeken en waarom ze juist op de aangegeven dagen naar het gebied kwamen. Tabel 16 laat zien dat veel mensen specifiek in het weekend komen. De meeste mensen gaven daarbij aan dat dit het beste uitkwam. Een klein deel (12%) gaf aan vooral door de week te komen omdat het dan rustiger is in het gebied.

Tabel 17. Bezoek per dagdeel

N=271	zaterdag	zondag	totaal
in de ochtend	42%	50%	46%
rond de middag	49%	48%	49%
na de middag	34%	32%	33%

Het merendeel van de bezoekers geeft aan met name in de ochtend of rond de middag naar het gebied te gaan. Een kleiner deel van de bezoekers komt pas na de middag naar het gebied.

Karakterisering recreatief gebruik

Om een indruk te krijgen van de aard van het recreatief gebruik, is respondenten gevraagd hoe lang ze in het gebied verblijven, wat voor activiteiten ze hebben ondernomen, van welke voorzieningen ze gebruik hebben gemaakt en in welke gebieden ze geweest zijn.

Tabel 18. Verblijftijd

N=271	zaterdag	zondag	totaal
30 minuten	10%	6%	8%
een uur	37%	32%	35%
anderhalf uur	18%	31%	24%
2 uur	22%	23%	23%
langer dan 2 uur	13%	8%	11%

Meer dan de helft van de bezoekers geeft aan ongeveer een uur tot anderhalf uur in het gebied te verblijven. Slechts een klein deel (8%) verblijft korter. Een vrij groot deel (34%) geeft aan 2 uur of langer te blijven.

Tabel 19. Ondernomen activiteiten

N=271	altijd	regelmatig	soms	nooit
hond uitlaten	42%	9%	2%	48%
koffie drinken / frietje eten	30%	23%	16%	31%
korte wandeling	29%	15%	5%	51%
lange wandeling	29%	12%	3%	56%
andere activiteiten	5%	2%	2%	91%
trimmen/joggen	3%	2%		95%
luieren/zitten/zonnen	2%	4%	2%	93%
natuurstudie/wildkijken	2%	2%	1%	96%
paardrijden	1%		3%	96%
picknicken		3%	3%	95%
toerfietsen		1%	2%	97%
racefietsen / ATB-/mountainbiken		1%		98%

Ruim de helft van de bezoekers komt naar het gebied om de hond uit te laten. Andere populaire activiteiten zijn koffie drinken en een wandeling maken. In de categorie andere activiteiten zijn met name spelen met de kinderen en nordic walking genoemd.

Tabel 20. Gebruik van voorzieningen

N=271	altijd	regelmatig	zelden	nooit
kiosk	28%	33%	11%	28%
Natte neuzenroute (groen)	17%	20%	4%	60%
Bos- en heidewandeling (rood)	6%	24%	3%	66%
Heidewandeling (blauw)	4%	24%	3%	70%
speelweide/picknickplaats	6%	9%	4%	81%
informatiebord/-paneel	1%	5%	7%	87%
toilet/ wildkijkplaats	3%	2%		95%
andere wandelroute:	2%	0%	1%	97%
fietspaden	1%	2%	0%	97%
lange afstandswandeling	1%	0%	1%	98%
ruiterpaden	0%	0%	1%	99%

Tabel 20 laat zien dat ruim de helft van de respondenten aangeeft wel eens gebruik te maken van de kiosk. Ook de natte neuzenroute wordt door veel mensen gebruikt. De andere wandelroutes worden door een kleiner deel van de bezoekers gebruikt.

Om een indruk te krijgen van de ruimtelijke spreiding van de bezoekers is in het tweede deel van de enquête aan de respondenten gevraagd om aan te geven welke gebieden ze hebben bezocht en of welke wandelroute ze hebben gelopen. De genoemde gebieden zijn weergegeven op kaart 1 (bijlage 1). Elke

respondent (totaal 209 mensen) kan meerdere gebieden of routes hebben ingevuld.

Tabel 21. Ruimtelijke spreiding

N=209	zaterdag	zondag	totaal
Parkeerterrein	92%	82%	87%
Hondenbos (gebied 3)	44%	55%	50%
Leesterheide (gebied 2)	47%	39%	43%
Natte neuzenroute (groen)	26%	31%	29%
Recreatieveld (gebied 1)	30%	21%	25%
Bosgebied Het Leesten (gebied 4)	21%	27%	24%
Heidewandeling (blauw)	23%	14%	18%
Bos- en heidewandeling (rood)	20%	16%	18%
Ugchelsche bos (gebied 7)	3%	6%	5%
andere wandelroute	6%	6%	6%
Vlinderbaan / Salamandergat (gebied 5)	3%	3%	3%
Koppelsprengen (gebied 6)	2%	3%	2%

Het merendeel van de respondenten recreëert in de directe omgeving van het parkeerterrein. Een groot deel van de respondenten (50%) geeft aan in het Hondenbos te zijn geweest. Dit zijn voor het merendeel hondenbezitters, maar ook 10% van de mensen zonder hond is hier geweest. Ook hebben veel mensen de Leesterheide bezocht (43%). De Natte Neuzenroute is de meest populaire wandelroute, deze loopt door het Hondenbos. 95% van de respondenten die deze route heeft gelopen heeft dan ook aangegeven in het Hondenbos te zijn geweest. Verder valt op dat slechts een klein deel van de respondenten aangeeft verder weg te zijn geweest.

De meeste respondenten zijn een stuk gaan wandelen, slechts 3% geeft aan alleen bij de parkeerplaats of het recreatieveld te zijn geweest. Ongeveer 12% heeft aangegeven alleen in het Hondenbos te zijn geweest. 15% van de respondenten heeft aangegeven alleen op de Leesterheide te zijn geweest. Meer dan 80% heeft in de omliggende bossen gewandeld.

Hondenbezitters zijn een belangrijke groep recreanten op Het Leesten. In de voorgaande tabellen is deze groep niet altijd duidelijk te onderscheiden van de andere bezoekers. In Tabel 22 is daarom de ruimtelijke spreiding van deze groep zichtbaar gemaakt. De helft van de hondenbezitters loopt de Natte Neuzenroute. Bijna 80% is in het Hondenbos geweest. Een deel van de hondenbezitters heeft op de heide gewandeld (29%).

Tabel 22. Ruimtelijke spreiding hondenbezitters

N=112	totaal
Parkeerterrein	88%
Hondenbos (gebied 3)	78%
Natte neuzenroute (groen)	49%
Leesterheide (gebied 2)	29%
Recreatieveld (gebied 1)	16%
Bosgebied Het Leesten (gebied 4)	17%
Heidewandeling (blauw)	9%
Bos- en heidewandeling (rood)	6%
Ugchelsche bos (gebied 7)	2%
andere wandelroute	2%
Vlinderbaan / Salamandergat (gebied 5)	4%
Koppelsprengen (gebied 6)	2%

In het tweede deel van de enquête is aan alle respondenten gevraagd of ze op de betreffende dag nog elders met de auto de Veluwe op zijn geweest of nog van plan waren om ook elders heen te gaan. Uit de antwoorden bleek dat het merendeel van de bezoekers alleen naar Het Leesten is geweest. Een bezoek aan Het Leesten is dus een uitje op zich en het wordt niet gecombineerd met bezoeken aan andere gebieden op de Veluwe.

Waardering en beleving

Tenslotte zijn de respondenten die het tweede deel hebben ingevuld (209 mensen) nog wat vragen gesteld om een indruk te krijgen van hun waardering voor het gebied en de faciliteiten.

Tabel 23. *In Hoeverre bent u het eens met de onderstaande stellingen?*

	helemaal mee eens	mee eens	neutraal	mee oneens	helemaal mee oneens
N=209					
Het gebied is vanuit mijn vertrekplaats goed bereikbaar	75%	21%	2%	1%	1%
in dit gebied ondervind je geen hinder van anderen	31%	37%	23%	8%	1%
er is voldoende parkeergelegenheid	34%	39%	13%	12%	1%
er zijn voldoende informatiepanelen	23%	43%	27%	4%	1%
er zijn voldoende gemarkeerde wandelroutes	24%	46%	16%	9%	1%
Ik vind het goed dat het autoverkeer in natuurgebieden beperkt wordt	55%	31%	7%	5%	2%
er zijn voldoende zitbanken	19%	34%	22%	21%	2%
er zijn voldoende picknickplaatsen	12%	27%	42%	14%	2%
de recreatievoorzieningen zijn goed onderhouden	19%	53%	20%	4%	
ik heb ik het in dit gebied geen last van loslopende honden	34%	36%	13%	7%	5%
ik heb in dit gebied geen last van omgevingslawaaai	28%	47%	15%	7%	1%
ik heb in dit gebied geen hinder van gemotoriseerd verkeer	39%	46%	9%	3%	1%
Ik vind het belangrijk dat ik met de auto overal in de natuur kan komen	9%	10%	22%	30%	28%

Uit de antwoorden blijkt dat mensen erg tevreden zijn over het gebied. Het is goed bereikbaar, er zijn voldoende wandel mogelijkheden, men is tevreden over het onderhoud en ondervindt weinig hinder van andere activiteiten.

Op de vraag of mensen wellicht ergens hinder van hadden, worden alleen fietsers (door 12% van de respondenten), honden (9% van de respondenten) en drukte (5% van de respondenten) enkele malen genoemd. Zo'n 70% van de respondenten geeft aan geen of weinig hinder te hebben van deze activiteiten. De overige 20% heeft geen mening of heeft niets ingevuld.

Hoofdstuk 4 Conclusies

Dit hoofdstuk bevat de belangrijkste conclusies van het recreatie onderzoek op Het Leesten.

De omvang van het recreatieverkeer

De verkeerstellingen bestonden uit mechanische tellingen die zijn uitgevoerd tussen 16 oktober tot 6 november en visuele tellingen op zaterdag 20 oktober en zondag 21 oktober. Met de visuele tellingen is vastgesteld dat de mechanische telapparatuur goed werkt, maar dat een klein deel (5%) van de auto's niet geregistreerd wordt omdat deze auto's te langzaam over de telslang rijden. De gegevens zijn voor dit verschil gecorrigeerd.

Op de zondagen zijn gemiddeld 656 auto's geteld. Op de zaterdagen was dit 292 auto's en op de werkdagen 242 auto's. De zondagen zijn dus beduidend drukker dan de zaterdagen en de werkdagen. Het kleine verschil tussen de zaterdagen en de werkdagen kan worden verklaard doordat de herfstvakantie in de telperiode viel.

Dagelijks komt ook een klein aantal fietsers naar Het Leesten. Op de drukste dagen in de herfst zijn dit ongeveer 60 fietsen.

Middels de visuele tellingen is het gemiddeld aantal inzittenden per auto bepaald. Op werkdagen en zaterdagen was dit 2,1 persoon, op zondagen 2,3 persoon. Met behulp van deze cijfers is het aantal auto's om te rekenen tot het aantal bezoekers. Bij dit aantal zijn vervolgens ook de fietsbezoekers opgeteld.

Op een gemiddelde werkdag in de telperiode zijn ruim 500 bezoekers geteld. De zaterdagen waren iets drukker met gemiddeld 688 bezoekers. De zondagen zijn duidelijk de drukste dagen met gemiddeld 1581 bezoekers. De drukste dag van de telperiode was 28 oktober met 1770 bezoekers.

Een klein deel van de bezoekers parkeert de auto niet op het parkeerterrein maar langs de toegangsweg. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat het parkeerterrein op drukke dagen snel vol staat. Een deel van deze auto's zal eerst naar het parkeerterrein zijn gereden. Dit deel is meegenomen in de tellingen. De auto's die meteen langs de toegangsweg zijn geparkeerd, zijn niet meegeteld. Dit betekent dat het verschil tussen rustige dagen en drukke dagen iets groter zal zijn dan de telgegevens laten zien. Zondag 21 oktober was geen extreem drukke dag. Op die dag stonden er op de drukste momenten zo'n 10 tot 15 auto's langs de weg geparkeerd. Op zondag 28 oktober is vastgesteld dat dit er 30 waren. Wanneer de auto's die langs de toegangsweg geparkeerd zijn bij het totaal worden opgeteld zal het aantal auto's op de recreatieve topdagen dus iets hoger liggen dan de 731 die nu geteld zijn op 28 oktober. Dit aantal wordt maximaal ingeschat op 150 auto's, waarvan een deel waarschijnlijk wel de telslang is gepasseerd. Op basis van deze inschatting betekent dat zo'n 350 extra bezoekers op extreem drukke dagen.

Het drukste moment van de dag ligt tussen 14.00 uur en 15.00 uur. Het parkeerterrein is vol als er zo'n 120 auto's staan.

De aard van het recreatief gebruik

Het merendeel van de bezoekers aan Het Leesten zijn mensen uit de directe omgeving. Deze bezoekers komen zeer regelmatig naar het gebied toe.

De belangrijkste redenen om naar Het Leesten toe te gaan zijn recreëren, met name wandelen in de natuur en om de hond uit te laten. Ook bezoekt een vrij groot deel van de bezoekers (50%) regelmatig de kiosk.

De meeste mensen blijven redelijk in de buurt van het parkeerterrein. Het hondenbos en het heideterrein zijn de meest populaire bestemmingen. Slechts een zeer klein deel van de recreanten bezoekt ook gebieden die wat verder weg liggen. Ruim de helft van de recreanten loopt een gemarkeerde wandelroute. De natte neuzenroute is daarbij favoriet. De meeste bezoekers verblijven een uur tot anderhalf uur in het gebied.

Tijdens het veldwerk is opgevallen dat Het Leesten ook gebruikt wordt voor speciale activiteiten. Met name hondenverenigingen lijken het te gebruiken als ontmoetingsplaats. Zo was er bijvoorbeeld op zaterdag 20 oktober een bijeenkomst van de mopshondenvereniging. Gezien de aanwezigheid en de populariteit van het hondenbos is dit natuurlijk niet verrassend.

De bezoekers van Het Leesten zijn over het algemeen erg tevreden over het gebied en de recreatiemogelijkheden. Ze ondervinden weinig tot geen overlast van elkaar of van andere activiteiten.

Bijlage 1: Enquête Formulier

1. Met welk doel bent u vandaag naar dit gebied gekomen?

☐ zomaar een dagje uit	☐ ik ben er al lang niet meer geweest
☐ recreëren in de natuur	☐ hond uitlaten
☐ het is leuk voor de kinderen	☐ speciale attractie, namelijk ...
☐ nieuwsgierig, nog nooit geweest	☐ anders, namelijk....

2. Waarom bezoekt u juist deze locatie?

☐ mooiste locatie	☐ voor bepaalde faciliteit of voorziening, namelijk:
☐ toevallig terechtgekomen	☐ bewegwijzering gevolgd
☐ veilige parkeerplaats (toezicht)	☐ anders, namelijk:

3. Op welke wijze heeft u voorafgaand aan uw bezoek gehoord of gelezen over dit gebied?

☐ ik kom er vaker en ken het gebied	☐ via een andere internetsite: www...
☐ via familie, vrienden of kennissen	☐ uit de krant of uit een tijdschrift
☐ gehoord op radio of tv	☐ via een folders of het VVV
☐ via de internetsite van staatsbosbeheer	☐ ik woon in de buurt
☐ via internetsite www.hetleesten.nl	☐ anders, namelijk:

4. Hoe vaak bezoekt u Het Leesten ?

☐ meerdere malen per week	☐ eenmaal per maand
☐ eenmaal per week	☐ een paar keer per jaar

5. In welk seizoen bezoekt u Het Leesten ? (meer antwoorden mogelijk)

☐ lente	☐ herfst
☐ zomer	☐ winter

6. Op welke dagen bezoekt u Het Leesten meestal ?(meer antwoorden mogelijk)

- ☐ zondag
☐ zaterdag
☐ door de week

7. Waarom komt u juist op deze dagen naar het gebied ?

- ☐ komt het beste uit
☐ rustiger in het gebied
☐ anders, namelijk....

8. Op welk dagdeel bezoekt u Het Leesten meestal?

- ☐ in de ochtend
☐ rond de middag
☐ na de middag

9. Hoe lang blijft u in meestal in het gebied ?

☐ 30 minuten	☐ 2 uur
☐ een uur	☐ langer dan 2 uur
☐ anderhalf uur	

10. Met wie gaat u meestal naar Het Leesten ?

- ☐ alleen
☐ met partner
☐ met gezin
☐ met familie
☐ met kennissen/vrienden
☐ met iemand anders, nl...

11. Wat is uw leeftijd ?

- ☐ 0-14 jaar
 ☐ 50-65 jaar
☐ 14-29 jaar
 ☐ 65-79 jaar
☐ 30-49 jaar
 ☐ 80 jaar of ouder

12. Komt u vanaf uw woonplaats of vanuit een tijdelijke verblijfplaats? (wat is de vier cijferige postcode van uw woonplaats?)

- ☐ woonplaats: postcode (4 cijfers):
☐ vanaf familie, kennissen, vrienden
☐ vakantieadres in de omgeving
☐ anders, nl.....

13. Hoelang bent u onderweg om bij Het Leesten te komen ?

- ☐ ongeveer..... minuten

14. Wat zijn voor u de belangrijkste redenen om naar Het Leesten te gaan ?

(meer antwoorden mogelijk)

- ☐ rust
 ☐ fietsmogelijkheden
☐ natuur
 ☐ afwisselend terrein
☐ goed bereikbaar
 ☐ veiligheid
☐ wandelmogelijkheden
 ☐ anders...

15. Welke activiteiten verricht u meestal vanuit Het Leesten ? (meer antwoorden mogelijk)

	altijd	regelmatig	soms
korte wandeling			
lange wandeling			
hond uitlaten			
trimmen/joggen			
luieren/zitten/zonnen			
picknicken			
koffie drinken / frietje eten			
toerfietsen			
racefietsen / ATB-/mountainbiken			
paardrijden			
natuurstudie/wildkijken			
anders, nl.:			

16. Van welke voorzieningen in Het Leesten maakt u wel eens gebruik ? (meer antwoorden mogelijk)

	altijd	regelmatig	zelden	nooit
Heidewandeling (blauw)				
Bos- en heidewandeling (rood)				
Natte neuzenroute (groen)				
andere wandelroute:				
lange afstandswandeling				
informatiebord/-paneel				
speelweide/picknickplaats				
kiosk				
fietspaden				
ruiterpaden				
anders, nl.:				

DEEL 2

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in het aantal bezoekers van Het Leesten, in de activiteiten die ze ondernemen en in hun wensen en verlangens ten aanzien van het gebied. Daarnaast hebben we een aantal vragen over het recreëren op de Veluwe in het algemeen opgenomen. De provincie Gelderland is namelijk actief bezig om de kwaliteit van de recreatieve voorzieningen te verbeteren en hoort graag hoe de bezoekers van de Veluwe hierover denken.

1. Welk deel/delen van het gebied heeft u zojuist bezocht ? (meer antwoorden mogelijk)

De gebiedsnummer verwijzen naar de nummer zoals we die op een overzichtskaart hebben gezet. De enquêteurs zijn in het bezit van deze kaart (kaart 1).

- ☐ Parkeerterrein
- ☐ Recreatieveld (gebied 1)
- ☐ Leesterheide (gebied 2)
- ☐ Hondenbos (gebied 3)
- ☐ Bosgebied Het Leesten (gebied 4)
- ☐ Vlinderbaan / Salamandergat (gebied 5)
- ☐ Koppelsprengen (gebied 6)
- ☐ Ugchelsche bos (gebied 7)
- ☐ Heidewandeling (blauw)
- ☐ Bos- en heidewandeling (rood)
- ☐ Natte neuzenroute (groen)

andere wandelroute:

2. Bent u vandaag al elders met de auto de Veluwe op geweest of bent u van plan om later nog een ander deel van de Veluwe te bezoeken?

Eerder:

- ☐ nee
- ☐ ja, namelijk

Later:

- ☐ nee
- ☐ dat weet ik nog niet
- ☐ ja, namelijk naar...

3. In hoeverre bent u het eens met de onderstaande stellingen?

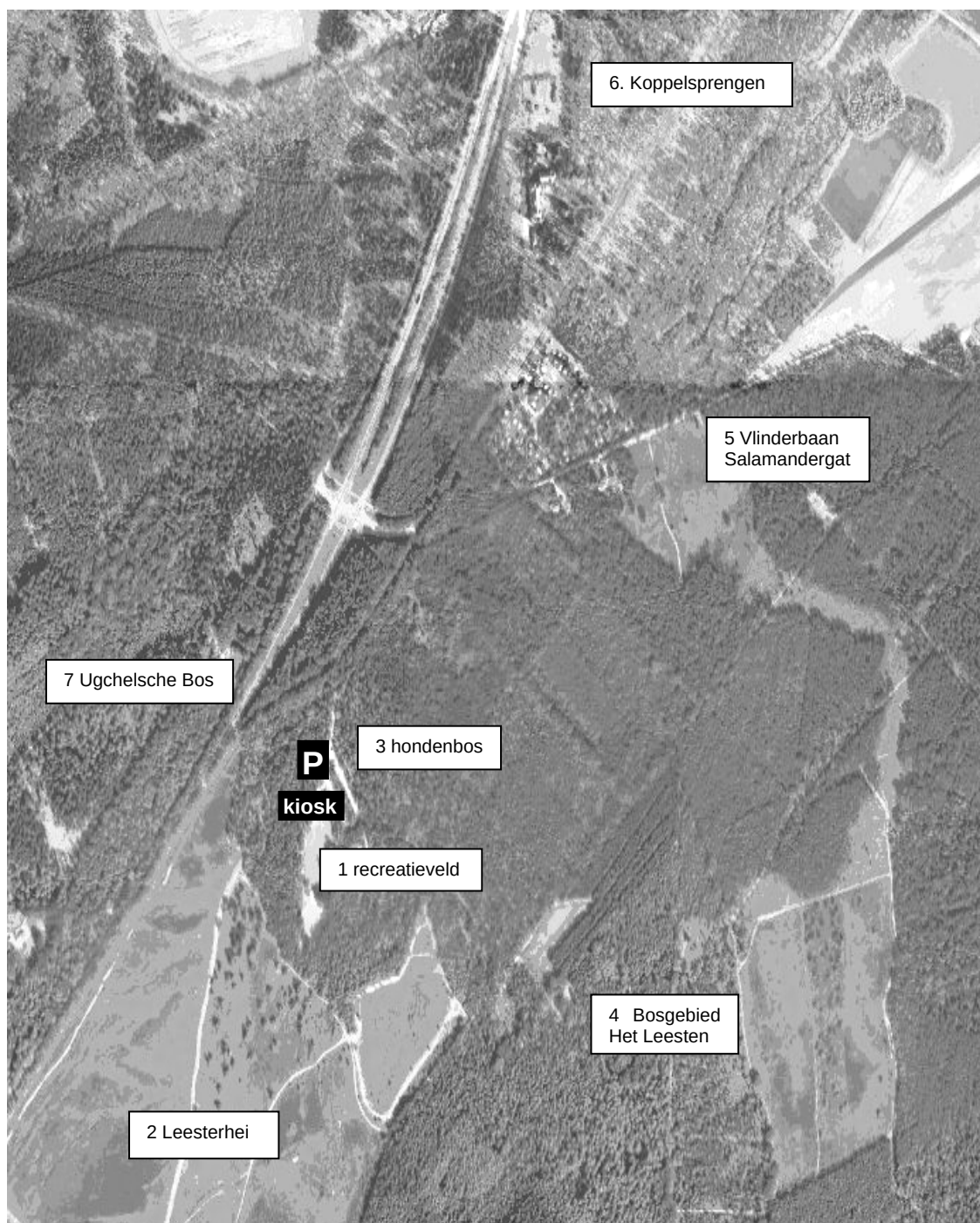
	helemaal mee eens	mee eens	neutraal	mee oneens	helemaal mee oneens
• Het gebied is vanuit mijn vertrekplaats goed bereikbaar					
• in dit gebied ondervind je geen hinder van anderen					
• er is voldoende parkeergelegenheid					
• er zijn voldoende informatiepanelen					
• er zijn voldoende gemarkeerde wandelroutes					
• Ik vind het goed dat het autoverkeer in natuurgebieden beperkt wordt					
• er zijn voldoende zitbanken					
• er zijn voldoende picknickplaatsen					
• de recreatievoorzieningen zijn goed onderhouden					
• ik heb ik het in dit gebied geen last van loslopende honden					
• ik heb in dit gebied geen last van omgevingslawaai					
• ik heb in dit gebied geen hinder van gemotoriseerd verkeer					
• Ik vind het belangrijk dat ik met de auto overal in de natuur kan komen					

5. Hinder

Tijdens uw bezoek bent u wellicht ook wel iets tegengekomen waar u zich aan stoorde. Kunt u aangeven wat u stoorde tijdens uw bezoek en in welke mate?

	veel hinder	geen/weinig hinder	geen mening
drukke			
fietzers			
honden			
hekken			
onduidelijk padenstelsel			
te stil			
te onveilig			

Kaart 1.

Bijlage 2: Wageningen Studies

De reeks **Wageningen Studies in Ruimtelijke Planning, Analyse en Ontwerp** bevat publicaties van de leerstoelgroepen Landgebruiksplanning, Sociaal-ruimtelijke analyse en Landschapsarchitectuur van Wageningen Universiteit. Een deel van deze publicaties is beschikbaar via de website van de leerstoelgroep landgebruiksplanning: www.lup.wur.nl

1. Beunen, R. en C.F. Jaarsma. 2004. Het recreatief gebruik van het Veluwetransferium in Nunspeet.
2. Regnerus, H.D. 2005. Gemotoriseerd recreatieverkeer in het Posbank-gebied: onderzoek naar kansrijke sturingsmaatregelen voor het gemotoriseerde recreatieverkeer in Nationaal Park Veluwezoom.
3. Beunen, R. en R.G.H. van Ark. 2005. Beheersplannen voor Natura-2000 gebieden. Advies over rol, inhoud en positionering van het instrument.
4. Stoep, van der H. en A. van den Brink. 2005. Ondernemend Altena: Kansen voor de grondgebonden landbouw.
5. Van Assche, K.A.M. en H. de Jong. Vluchtige dingen in beton. Over cultuurhistorie en ruimtelijke ordening.
6. Stoep, van der H. en A. van den Brink. 2006. De ontmoeting: Masterplan Stolwijkersluis.
7. Beunen, R., Jaarsma, C.F. & Webster, M. 2006. Monitoringsonderzoek recreatie duingebied Meijendel – deel XVII, Gebruik en waardering in 2005
8. Duineveld, M & R. Beunen, 2006. Draagvlak 1.130.000 hits. Een kritische beschouwing van een populair begrip.
9. Beunen, R. & C.F. Jaarsma, 2007. Het Leesten, een analyse van het recreatief gebruik.